

Gierik 46, maart 1995

Leo van der Zalm

HORROR VACUI

voor Fabrice Hund

alle vlak vullen
dat moet de kunstenaar

een langwerpige paneel, houtsnijwerk
tien bij negentig centimeter
daar in de zaal van de duizend pilaren
te Madurai

in een hoek slaapt Shiva, droomslaapt
vol verlangen naar zijn Parvati
naakt in de andere hoek

hoe de afstand te overbruggen
peinst de kunstenaar en hij bedenkt
een geweldige erectie
die een zestal olifanten
met de slurf steunen
en vlak achter de eikel
zit schrijlings te drummen
een trommelslager

zo is het vlak vol
en Parvati maar sluimeren

Rob Goswin

UITDAGING

In dit huis van braambessen bewaart een vrouw
Het zegel van de schaamte. Na jaren kent niemand
De geheimen van de kelders. In gordijnen fluistert
De minnaar zijn kristallen hijgen.

Als in de tuin de mist optrekt zal ik je
Hameren als een specht. De grassen van je schoot
Zal ik maaien en bemesten. Ik breng je vuur voor
Koude winters. Wat bedreven wordt is eeuwig.

Maar de scharnieren scherpen zich en vragen
Meer: dit is geen gesloten huis. De open holte
Over het gazon is wit van hitte. Steunend op
Eén arm huist in haar heuvels een leger.

Zó wordt zij beslapen. En de noot in de iris
Van haar Venusoog verlangt. Slechts met mondjes
Maat stamelt de minnaar zijn einde in haar hese
Stemspleet. Wat open is kan praten:

In de tuin ligt een wulpse vrouw, oorlog biedt
Zij aan wie haar bestrijden wil. In elke nederlaag
Daagt zij de minnaar uit. Geen krijger verlaat
Haar veld met opgeheven hoofd. Alles hangt neer.

DE LAATSTE HERINNERINGEN

In jouw winters vol voorraad kon mij
niets gebeuren: de stolp beheerst een kamer
vol herinneringen. Je hamer op het aambeeld
laat de littekens leven. De dood slechts een groet.

Het bloed van de akkers en ik die ploegde
in je mond. Van grond tot grond gij karnde in
het vlees van de moeder. Eeuwen lang het gedogen
van wat moest. Tot nog en nog en niets nog kon.
Ik wou je doden, maar ik zweeg en leefde.

Dit verhaal heb je ook gestolen. Niets lijkt
nog waar, in vouwen plooi ik jouw woorden. En
scheur de waarheid stuk. In nieuwe tekens zal
ik rouwen, jij Pontius, die mijn polsen brak.

En van verdriet zal ik mijn kinderen leren:
de schrik om te worden zoals jij. Van vallen en
opstaan, duizend verhalen en duizend vrouwen.

Tot aan jouw graf breng ik oud vlees tot leven,
zal ik vergeten en vergaan. In jouw naam zal ik
doen wat de moeder doet: leven schenken aan een nieuwe dood.

AANZOEK

Dit is wanneer hij spreekt: liefste, met honger
In de polsen van mijn mond, ik melk mijn ogen.
Slik en bewaar mijn larynx vor de nacht.
Als de volle maan kraait zal ik je naderen.
Geen haan met weemoed houdt mij tegen.

Dit is wanneer zij spreekt: liefste, met dorst
In de navelstreng van mijn tong, ik breek mijn stem.
Drink mijn bloed in de meander van mijn buik.
Als de zon opkomt zal ik mijn huid opeten.
Geen vuur dat mijn schoot blussen kan.

Dit is wat hij denkt: van de vrouw in mijn aarde
Ploeg ik haar pels tot de armslag van mijn woord.
Morgen nagel ik haar spiegel in de schaduw
Van de zon. De hommels van haar blik bevrozen in
De holte van mijn hart. Hier word ik meester dan.

Dit is wat zij denkt: van de man in mijn lenden
Brand ik zijn zaad tot maaltijd voor mijn honden.
En etend eet ik hem tot voedsel voor mijn kind.
Hij zal mijn minnaar worden en minnend stervend
In de vezels van mijn vlees. Hier gedoog ik hem.

Dit is wat wij nu weten: van etend vlees tot vlees
Vol leven, zij dromen steeds dezelfde droom: van
been tot been, van huid tot huid: de eelt na alle jaren.

Marc van Caelenberg

HET POORTGEBOUW

Gebukt onder het juk der eeuwen
Maar desondanks nog overeind
Staat
Naar het niemandsland verbannen
Het poortgebouw
Geduldig te vergaan

Het stro is schots en scheef gestapeld
De duiven vliegen zorgeloos
De vliering in en uit

De tractor van de boer
Rijdt door de poort
En veel te hard
Het landschap tegemoet.

HET DORP

Ik zag het weer
Nadat het al die jaren
Heel diep in mij
Tot wonder was verstild

Het gaf zich moeizaam bloot
Met gaten en hiaten
Tot op het bot geknot
Ontzaveld en verkaveld
In lintbebouwing uitgestrooid
Gehavend tot en met

Maar desondanks
Zichzelf gebleven
En desondanks een wonder nog
Hoewel veel minder stil.

Ubbo-Derk Hakkolt

HEERLIJK

'Heerlijk,
dat heimweegevoel naar Insulinde,'
zuchtte
tijdens het achterover leunen
een Nederlander,
in Cueta
(enclaverestant van Spaans Afrika).

De tragische grapjas
had gelijk, immers:
mensen
wiegen hun weemoed
en
raken nooit thuis, -
ze werden hoogstens
ergens geboren.

NOOIT MEER

Hij vertelt zichzelf verhalen over
nooit meer.

Hij zal nooit meer
roken en drinken
geloven of spotten
en zelfs nooit meer
uitspraken doen.

Altijd zal hij zichzelf blijven boeien
met zijn zeepbelverhalen over
nooit meer,

zichzelf
en geen ander.

Dirk Ceulemans

AAN MIJN PIJN

1

trillend bewoon ik
al je lippen
in het hol van
een duisternis die
schittert over ons gelaat
en in de kelk van
onze sappen
likt een hemels vuur
mijn hand

II

nadat je mijn bloed gedronken hebt
blijf ik sidderend schaduwen tekenen
om als een hinkende tovenaar
te offeren
in jou

III

dat ik opnieuw het papier bekruipt
is omdat ik je op dit moment niet kan betasten
in de diepe zachtheid van je mantel van vlees
waar ik mij kleed met je adem
om dan in een herboren natuur
mijn beest
voor jou
te voeden

Jean Tordeur

(vertaling: *Guy Commerman*)

ROCHER

à Jean Sigrid

Rocher, je suis rocher, si loin que je regarde:
fus-je enfant? suis-je vieux? J'ignore d'où je viens.
Je sais que je suis lourd et que je m'appartiens:
je suis mon prisonnier, mon seigneur et ma garde.

Sur moi tous les soleils travaillent mes lézardes,
tout me fend, tout m'écarte, et nul ne me soutient
hors le poids que je pèse et le lieu que je tiens.
Il faut bien qu'un rocher sur soi-même s'attarde.

Cependant on m'en veut de n'avoir qu'un visage.
Croit-on que d'être pierre empêche le voyage
et sait-on que la mer vient me parler parfois?

Immobile, j'écoute une fête inlassable,
j'enferme dans un lieu cette bruyante voix
et j'en remets la garde aux mouvements du sable.

ROTS

Rots, ik ben rots, zover ik kijken kan:
was ik ooit kind? ben ik oud? Ik ken mijn herkomst niet.
Ik weet dat ik zwaar weeg en dat ik me toebehoor:
ik ben mijn gevangene, mijn heer en mijn bewaker.

Beneden mij wrikken alle zonnen aan mijn scheuren,
alles slijt mij, alles vierendeelt mij, en niemand steunt mij
behalve de last die ik weeg en het oord dat ik hoed.
Een rots moet wel over zichzelf bezinnen.

Toch krijg ik het verwijt over slechts één gezicht te beschikken.
Denkt men dat een steen niet zou kunnen reizen
en weet men dat de zee me soms opzoekt voor een praatje?

Ongeweeglijk, luister ik naar een onvermoeibaar feest,
ergens sluit ik deze luidruchtige stem op
en de wake vertrouw ik toe aan de verschuivingen van het zand.

LA CHASSE AUX OMBRES

Et comme il s'entendait pour la logopraxie
sur le plafond divan gris-noir débarrassé
de ses cousins favorables à la folie
d'amour:

- oh vivre – dit le maître – détendez
jambe après jambe

il écoutait passer
une fusée à tête d'or dite chercheuse
parmi les résidus mal éteints de genèse.

- Oh, vivre, étendez-vous, vivre ne pèse
pas plus qu'une demi-coquille de noix creuse.

Toute poussière poursuivie aux coins ombreux,
l'âme vaine au tamis des paroles triées,
vous serrez comme l'air, toute chaîne arrachée.
Au travail! Devenez ce que veulent ces yeux!

Afin que la maison soit vierge de mémoire,
le rêve sans mystère et de désir complice.
Dites, au lit d'enfant, voguant en chambre noire,
écoutez-vous parfois dans la nuit du solstice
vos père en mère haler comme un treuil de supplice?

Clarté noire. Abîme de lampes sans lumière.

Et j'ai dit à l'auteur des mes jours , à ma mère:
voici, je vois mes jours fuir au puits d'immondices
et dans la chambre sans poussière maintenant
les sept demons nouveaux dansent, brillants, brûlants.

VI

Pas assez du regard et cependant la vue.
Pas assez des dix doigts et cependant le pain.
Pas assez de ces jours mais les heures perdues.
Pas assez du désir, pas assez d'inconnues
et pas assez de tout.

Mais pas assez de faim?

Cependant, le milieu, comme une épaisse boue,
comme un sable mouvant à hauteur des poumons.
Mais fertile parfois, parfois même limon
d'une timide fleur; d'une future joue.

Cependant le trésor des semences semées,
la moisson des regards donnés au même temps,
la traque d'une trace une fois rencontrée,
le voeu d'une âme inscrit dessous le vêtement.

V

Possession pleine du vide
bonheur de n'être plus qu'un lieu,
un réceptacle, une lucide
capacité d'air et de feu.

J'existe à force de me taire
je ferme l'oreille à ma voix,
j'écoute ce que j'entrevois
sous l'abri fermé des paupières.
C'est le chant de l'espace-roi
dans un nuage de poussière
épousant et portant la terre.

La présence est dans cette absence,
le règne dans ce dénuement,
la parole au fond du silence,
dans cet arrêt le mouvement.

V

Volledig omvatten van de leegte
geluk niet meer te zijn dan een oord,
een verzamelplaats, een heldere
kelk voor lucht en vuur.

Ik besta omdat ik noodgedwongen zwijg
ik sluit mijn oor voor mijn stem,
ik hoor wat ik vaag vermoed achter
de gesloten schuilplaats van wimpers.
Het is het lied van koning ruimte
in een wolk van stof
gehuwd met en draagster van de aarde.

De aanwezigheid ligt in dit afwezige,
het heersen in dit gebrek,
het woord op de bodem van de stilte,
in dit eindigen ligt beweging.

III

Si tant de lumière,
parle-moi soleil, si cet or sur terre
ouvrerait les paupières
d'une âme en sommeil?

Si c'est un chemin
montre-moi vite.
Vers le seul festin
que j'y précipite
ce coeur incertain.

Si c'est une porte
pousse-la pour moi
avant que soit morte
cette unique voix,

cette unique gorge
que j'ai pour parler
cette étroite forge
où je dois brûler.

III

Als zoveel licht,
zeg me toch iets zon,
als dat goud op aarde
de wimpers van een
sluimerende ziel zou openen?

Als het een weg is,
vlug, wijs hem mij.
Naar het enige festijn
opdat ik er mijn onzeker
hart in stort.

Als het een poort is,
open ze voor mij
vooraleer ze sterft
deze enige stem,

deze enige keel
waarmee ik spreek
deze smalle smidse
waar ik banden moet.